

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

БАНДУРА МИКОЛА МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 349.3

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ
В ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ**

Спеціальність 12.00.05 – трудове право;
право соціального забезпечення

Автореферат дисертації
на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Дніпропетровськ – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі цивільно-правових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, Міністерство внутрішніх справ України.

Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України
ІНШИН Микола Іванович,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
завідувач кафедри трудового права
та права соціального забезпечення.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, доцент
СЛЮСАР Андрій Миколайович,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
професор кафедри трудового права;

кандидат юридичних наук, доцент
ЧУМАЧЕНКО Ігор Миколайович,
ВАТ «Запоріжсталь», начальник юридичного
відділу первинної організації профспілки.

Захист відбудеться 11 листопада 2015 року о 09-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 08.727.03 Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ за адресою: 49005, м. Дніпропетровськ, проспект Гагаріна, 26.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ за адресою: 49005, м. Дніпропетровськ, проспект Гагаріна, 26.

Автореферат розіслано 09 жовтня 2015 року.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Т.М. Лежнєва

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Становлення сучасної системи соціального захисту населення пов'язане з набуттям Україною незалежності і переходом до ринкових відносин, що внесли зміни у всі сфери життєдіяльності. Однією з таких сфер є житлово-комунальна, яка є основою життєзабезпечення людини та спрямована на задоволення соціальних потреб громадян, надання багатогалузевого комплексу послуг. Проте, житлово-комунальна сфера на сьогодні працює за найгіршими зразками радянських часів. Несприятливі економічні та інституційні умови функціонування галузі житлово-комунальної сфери України, адміністративне втручання у ціноутворення та відсутність сильної політичної волі проводити структурні реформи у даному секторі суттєво зменшують ефективність вказаної галузі.

Значною проблемою для України є те, що соціальні пільги надаються залежно від статусу особи, а не від реальної потреби у їх отриманні, що не сприяє рівності в матеріальному і соціальному захисті різних категорій громадян. Кризові явища в суспільстві та залишковий принцип фінансування житлово-комунальної сфери призвели до подальшого загострення проблем, серед яких: погана керованість, неконтрольованість, низька якість роботи підприємств житлово-комунальної сфери та послуг, що ними надаються; слабка фінансова спроможність житлово-комунальної сфери; незахищеність громадян перед свавільними діями постачальників комунальних послуг; відсутність дієвості соціальних пільг у відповідній сфері; низький рівень соціального захисту категорій громадян, що потребують державної допомоги.

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертаційного дослідження склали праці вітчизняних вчених в галузі права соціального забезпечення. Так, проблемам соціального захисту населення у різних сферах життєдіяльності присвячували свої роботи такі вчені як: С. І. Бичков, Н. Б. Болотіна, Н. П. Борецька, В. М. Вакуленко, С. А. Вегера, В. М. Гейць, І. Ф. Гнибіденко, С. Ю. Гончарова, В. С. Журавський, М. І. Іншин, М. М. Клемпарський, Т. Д. Косова, Е. М. Лібанова, К. С. Міщенко, К. Ю. Мельник, В. М. Новікова, В. І. Олефір, П. Д. Пилипенко, С. М. Прилипко, В. І. Прокопенко, А. Ф. Ревенко, Ю. І. Саєнко, С. М. Синчук, І. М. Сирота, В. А. Скуратівський, А. М. Слюсар, Б. І. Сташків, Г. І. Чанишева, Л. М. Черенько, І. М. Чумаченко, А. А. Чухно, О. М. Ярошенко тощо.

Разом із тим, незважаючи на достатню кількість праць у сфері соціального захисту населення, на сьогоднішній день у вітчизняній юридичній літературі немає жодного комплексного дослідження правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України. Саме тому увагу необхідно зосередити на висвітленні особливостей правового регулювання надання соціальних послуг, пільг, допомог різним категоріям

громадян, які мають на те право, в житлово-комунальній сфері за сучасних соціально-економічних умов.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана на кафедрі цивільно-правових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ відповідно до Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2011-2015 рр., затверджених постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 24.09.2010 № 14-10, у межах загальноуніверситетської наукової теми «Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування» (державний реєстраційний номер 0112U003550), затвердженої 28.05.2012, та теми кафедри «Проблеми здійснення та захисту прав і свобод суб'єктів цивільних, трудових та природоресурсних правовідносин» (протокол № 2 від 22.08.2014).

Мета і задачі дослідження. *Мета* дисертаційного дослідження полягає у визначенні теоретико-правових засад правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України; розробленні конкретних науково обґрунтованих практичних пропозицій і рекомендацій щодо розвитку й удосконалення нормативно-правового регулювання зазначеної сфери.

Досягнення поставленої мети зумовлює необхідність вирішення таких *задач*:

- розкрити зміст, соціальну природу та вказати значення соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України;
- виокремити принципи та форми соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України;
- охарактеризувати види соціальних послуг, пільг і матеріального забезпечення, що надаються населенню в житлово-комунальній сфері України;
- визначити гарантії соціального захисту ветеранів війни, ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, інших військовослужбовців в житлово-комунальній сфері;
- дослідити соціальний захист ветеранів праці та інших громадян похилого віку в житлово-комунальній сфері;
- з'ясувати сутність соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, дітей війни, інвалідів в житлово-комунальній сфері України;
- проаналізувати соціальний захист малозабезпечених та багатодітних сімей в житлово-комунальній сфері України;
- охарактеризувати сучасний стан та виявити проблеми правового регулювання соціального захисту населення в комунально-житловій сфері;
- запропонувати шляхи удосконалення правового регулювання соціального захисту населення в комунально-житловій сфері.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини щодо соціального захисту

в житлово-комунальній сфері.

Предметом дослідження є теоретико-правові аспекти правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційного дослідження складають як загальнонаукові (метод системного аналізу, метод узагальнення тощо), так і спеціальні методи (формально-логічний, діалектичний, порівняльний, системно-структурний). Використання вказаних методів дозволило забезпечити комплексне виконання поставлених задач, а також зробити обґрунтовані та достовірні висновки й внести пропозиції щодо вдосконалення законодавства в сфері соціального забезпечення.

Так, у процесі дослідження правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України використовувався історико-правовий метод (підрозд. 1.1). Статистичні методи дозволили дослідити динаміку соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері (підрозд. 3.1). Системно-структурний та формально-логічний застосовувалися під час визначення комплексу нормативно-правових засобів і заходів, за допомогою яких з'ясовано категоріально-понятійний апарат у досліджуваній темі, визначено систему принципів та форм соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України, систему гарантій соціального захисту, якими наділяється певні категорії громадян, а також особливості реалізації громадянами права на соціальний захист у житлово-комунальній сфері України (підрозд. 1.1-1.3). Порівняльно-правовий було використано для окреслення специфіки регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері та визначення напрямків вдосконалення даного регулювання в нашій державі (підрозд. 2.1-2.4). Діалектичний та системний методи були використані під час дослідження сучасного стану правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України (підрозд. 3.1). Застосування структурно-логічного методу та моделювання дозволили виявити основні проблеми правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері і підготувати пропозиції з удосконалення чинного законодавства (підрозд. 3.2).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших в українській науці праця соціального забезпечення самостійним комплексним науковим теоретико-правових засад правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку наукових положень і висновків, зокрема:

вперше:

- виділено та комплексно досліджено систему принципів соціального захисту населення, які характерні лише для соцзахисту у сфері ЖКХ:
1) принцип загальнодоступності; 2) пропорційності; 3) соціальної

відповідальності; 4) ефективності та раціональності; 5) принцип допомоги; 6) підвищення ролі особистих доходів громадян; 7) єдності та відповідності загальнодержавним стандартам;

- здійснено класифікацію соціальних пільг населенню у житлово-комунальній сфері, в межах якої виділено окремі види соціальних пільг, за такими критеріями: а) в залежності від осіб, які отримують житлово-комунальні послуги; б) в залежності від видів житлово-комунальних послуг; в) в залежності від тривалості соціальних пільг;

- систематизовано проблеми правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері, які запропоновано розділити на такі групи: 1) соціально-правові; 2) соціально-фінансові; 3) соціально-економічні.

удосконалено:

- поняття «соціальний захист населення в житлово-комунальній сфері», під яким запропоновано розуміти систему соціально-економічних, організаційно-правових заходів, спрямованих на попередження або пом'якшення негативних наслідків та соціальних ризиків для громадян та їх сімей, що здійснюються за допомогою різного роду соціальних пільг, допомог та компенсацій, які надаються населенню у житлово-комунальній сфері з метою забезпечення і збереження їх матеріального і соціального благополуччя;

- систему форм соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері, серед яких запропоновано виділяти: а) житлові субсидії; б) різного роду соціальні пільги, соціальні послуги; в) компенсації додаткових витрат на оплату комунальних послуг; г) допомоги при оплаті комунальних послуг та придбання житла; д) соціальні гарантії для малозабезпечених;

- наявний підхід до визначення видів соціальних послуг в житлово-комунальній сфері, серед яких виділено: а) оформлення документів на отримання субсидій на оплату житлово-комунальних послуг та інших видів соціальної допомоги; б) внесення платежів; в) оформлення замовлень та організація контролю за своєчасним і якісним наданням послуг підприємствами житлово-комунального господарства; г) надання житла тим верствам населення, перелік яких затверджено на законодавчому рівні та надає право на отримання житла на пільгових умовах;

- пропозиції щодо визначення видів матеріального забезпечення що надається населенню в житлово-комунальній сфері України, а саме: 1) державна соціальна допомога на придбання житла; 2) адресна безготівкова субсидія на оплату житлово-комунальних послуг; 3) одноразова матеріальна допомога; 4) компенсація витрат на оплату житлово-комунальних послуг.

дістали подальшого розвитку:

- підхід до визначення гарантій соціального захисту ветеранів війни, ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, інших військовослужбовців в житлово-комунальній сфері, серед яких виділено: а) надання знижки на плату за користування житлом; б) надання знижки на

оплату комунальних послуг; в) першочергове забезпечення жилою площею; г) першочерговий безоплатний ремонт жилих будинків; д) одержання позики на будівництво, реконструкцію або капітальний ремонт жилих приміщень;

- пропозиції щодо вдосконалення соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в житлово-комунальній сфері;

- обґрунтування необхідності вдосконалення соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, дітей війни, інвалідів в житлово-комунальній сфері України;

- пропозиції щодо удосконалення правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері, які полягають у: 1) розробці та втіленні на практиці механізмів реального фінансування будівництва соціального житла для пільгових категорій населення на основі відповідних списків; 2) наданні приватним забудовникам пільг та преференцій в частині оподаткування на час будівництва соціального житла в рамках програм по покращенню житлових умов населення; 3) залученні приватних вітчизняних та іноземних інвесторів для фінансування будівництва соціального житла під державні гарантії; 4) розробці відповідної законодавчої бази для допуску на ринок комунальних послуг приватних підприємств для підвищення рівня обслуговування населення, зростання конкурентності; 5) перегляді існуючої системи пільг в частині відповідності їх обсягу надання реальним обсягам можливого фінансування.

Практичне значення одержаних результатів зумовлено тим, що сформульовані у дисертації висновки, узагальнення та пропозиції можуть бути використані:

а) у науково-дослідницькій роботі – для подальших наукових досліджень проблем правового регулювання соціального захисту населення в комунально-житловій сфері;

б) у правотворчості – у процесі удосконалення законодавства та підготовки нових проектів законодавчих актів у сфері соціального захисту населення у житлово-комунальній сфері, розроблення Соціального кодексу України;

в) у правозастосовній діяльності – при використанні рекомендацій і пропозицій посадовими особами відповідних органів, установ та організацій, діяльність яких спрямована на здійснення соціального захисту населення у житлово-комунальній сфері;

г) у навчальному процесі – у вищих навчальних закладах під час викладання навчальних дисциплін «Право соціального забезпечення», при підготовці робочих програм і планів, написанні підручників, навчальних посібників, курсів лекцій, проведенні навчальних занять із зазначеної дисципліни.

Апробація результатів дисертації. Підсумки розробки проблеми в цілому, окремі її аспекти, одержані узагальнення і висновки доповідалися

дисертантом на засіданнях кафедри цивільно-правових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, а також були оприлюднені на круглому столі «Публічне адміністрування в сфері внутрішніх справ» (м. Київ, 2015 р.) та міжнародній науково-практичній конференції «Дотримання прав людини: сучасний стан правового регулювання та перспективи його вдосконалення» (м. Київ, 2015 р.).

Публікації. Основні результати дисертації, висновки та пропозиції знайшли відображення у чотирьох статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, одній статті – у науковому періодичному виданні іншої держави, а також в двох тезах доповідей і повідомлень на зазначених вище наукових заходах.

Структура та обсяг дисертації зумовлені об'єктом і предметом дослідження, відображають його мету й задачі. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують дев'ять підрозділів, висновків і списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 206 сторінок, з яких основного тексту – 184 сторінки. Список використаних джерел містить 192 найменування і займає 22 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження, її зв'язок з науковими планами та програмами, визначено мету і задачі, об'єкт і предмет, методи дослідження, сформульовано наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості щодо апробації результатів дослідження, публікацій, структури і обсягу роботи.

Розділ 1 «Теоретико-правові основи соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України» містить 3 підрозділи і присвячений системному аналізу теоретичних аспектів соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері.

У *підрозділі 1.1 «Зміст, соціальна природа і значення соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України»* сформульовано визначення поняття «соціальний захист населення в житлово-комунальній сфері України» та зауважено, що реформування системи соціального захисту споживачів комунальних послуг в Україні є тривалим, складним та незакінченим процесом, через що вже багато років тарифи на житлово-комунальні послуги не відшкодовують вартості енергоресурсів та витрат комунальних підприємств на забезпечення мешканців якісними послугами.

Відзначено, що основними проблемами соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України є: низька якість комунальних послуг, що надаються підприємствами-монополістами на ринку, катастрофічний ступінь зношеності основних фондів комунальних підприємств, внаслідок чого

відбувається постійне зростання тарифів, незадовільний рівень фінансування цієї галузі.

Автором зауважено, що соціальний захист населення в житлово-комунальній сфері має бути організований таким чином, щоб ресурси держави витрачались саме на адресну підтримку тієї частини населення, яка не просто офіційно декларує неспроможність платити по встановлених тарифах на комунальні послуги, користуючись певними привілеями та прогалинами в законодавстві, а тієї частини населення, яка витрачає більше половини свого реального доходу на оплату комунальних послуг.

Зроблено висновок, що сутність соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері полягає у створенні можливостей та відповідних умов для реалізації людиною одного із найголовніших своїх конституційних прав – права на гідне життя. При цьому головним завданням нашої держави є вжиття необхідних заходів по вирішенню проблем, які виникають у житлово-комунальній сфері, з метою уникнення повторення минулих помилок, що можуть призвести до нового соціального невдоволення та «вибуху».

У підрозділі 1.2 *«Принципи і форми соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України»* визначено поняття «принципи соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України», під яким запропоновано розуміти керівні ідеї та базові засади, які визначають сутність та спрямованість соціально-економічних, організаційно-правових заходів, спрямованих на попередження або пом'якшення негативних наслідків та соціальних ризиків для громадян та їх сімей, що здійснюються за допомогою різного роду соціальних пільг, допомог та компенсацій, які надаються населенню у житлово-комунальній сфері з метою забезпечення і збереження їх матеріального і соціального благополуччя

Зауважено, що принципами соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України також є: а) керівні ідеї, що визначають механізм соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері; б) керівні ідеї, які сприяють розробці ефективних способів соціального захисту в житлово-комунальній сфері; в) керівні ідеї, які покликані враховувати специфіку соціально незахищеного населення; г) керівні ідеї, що спрямовані на забезпечення належного соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері.

Автором здійснено класифікацію принципів соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України та розкрито сутність кожного з них. При цьому зауважено, що вказані принципи повинні стати тими орієнтирами, що зможуть вивести зазначену підсистему соціального захисту населення на новий якісний рівень.

Визначено поняття «форми соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України», під яким доцільно розуміти зовнішнє вираження відповідних законодавчо визначених соціально-економічних, організаційно-

правових заходів, що спрямовані на забезпечення реалізації конституційних прав громадян на гідне життя, власне житло та відповідне якісне обслуговування, а також захист відповідних прав та свобод у разі стрімкого підвищення вартості комунальних послуг в силу тих чи інших обставин.

Здійснено класифікацію форм соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері та виокремлено їх особливості, а саме: а) фінансуються за рахунок коштів бюджетів різних рівнів на безповоротній основі; б) мають чітко визначену адресну спрямованість; в) містять різні часові межі дії в залежності від різновиду форми захисту; д) реалізуються уповноваженими на те соціальними органами, установами.

У підрозділі 1.3 «*Види соціальних послуг, пільг і матеріального забезпечення, що надаються населенню в житлово-комунальній сфері України*» визначено види соціальних послуг, що надаються населенню в житлово-комунальній сфері України, такі як: а) оформлення документів на отримання субсидій на оплату житлово-комунальних послуг та інших видів соціальної допомоги; б) внесення платежів; в) оформлення замовлень та організація контролю за своєчасним і якісним наданням послуг підприємствами житлово-комунального господарства; г) надання житла тим верствам населення, перелік яких затверджено на законодавчому рівні та надає право на отримання житла на пільгових умовах; д) надання матеріальної, правової допомоги.

Зауважено, що значна кількість населення має право відповідно до норм чинного законодавства на отримання соціальних пільг, що надаються в житлово-комунальній сфері, зокрема при оплаті житлово-комунальних послуг. Серед таких пільг запропоновано виділяти: а) пільги, що надаються в залежності від осіб, які отримують житлово-комунальних послуг (пільги військовослужбовцям, інвалідам, громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, громадянам похилого віку, багатодітним сім'ям тощо); б) пільги, що надаються в залежності від видів житлово-комунальних послуг (пільги на оплату комунальних послуг, послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, послуг з управління будинком, спорудою або групою будинків, послуг з ремонту приміщень, будинків, споруд); в) пільги, що надаються в залежності від їх тривалості (довгострокові та короткострокові).

В ході дослідження відзначено, що важливе значення в житлово-комунальній сфері України відіграє і матеріальне забезпечення населення, серед основних видів якого запропоновано виділяти: 1) державна соціальна допомога на придбання житла; 2) адресна безготівкова субсидія на оплату житлово-комунальних послуг; 3) одноразова матеріальна допомога; 4) компенсація витрат на оплату житлово-комунальних послуг.

Зроблено висновок, що система соціального захисту населення в Україні недосконала та досить неефективна в частині житлово-комунальної сфери.

Так, соціальні послуги та матеріальне забезпечення в житлово-комунальній сфері чітко не визначені жодним нормативно-правовим актом, що призводить до ускладнень розуміння пересічними громадянами відповідних норм соціального законодавства. В свою чергу, перелік пільг, що надаються окремим категоріям громадян на оплату житлово-комунальних послуг, є достатньо об'ємним, проте потребує детального перегляду, удосконалення та доповнення.

Розділ 2 «Соціальний захист окремих категорій громадян в житлово-комунальній сфері України» містить 4 підрозділи і присвячений дослідженню специфіки регулювання соціального захисту окремих категорій громадян в житлово-комунальній сфері України.

У підрозділі 2.1 «Гарантії соціального захисту ветеранів війни, ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, інших військовослужбовців в житлово-комунальній сфері» визначено основні гарантії соціального захисту, які надаються ветеранам війни в житлово-комунальній сфері та зауважено, що вказані гарантії у нашій країні практично не дотримуються, адже центральні органи державної влади перекладають усю відповідальність на місцеві органи в частині забезпечення відповідних земельних ділянок або частини квартир, що мають бути виділені та надані ветеранам вищезазначених категорій. Місцеві ж органи влади у своїй більшості позбавлені фінансової спроможності на реалізацію відповідних соціальних програм по наданню таким категоріям населення житла на пільговій або ж безкоштовній основі.

Визначено, що гарантії соціального захисту населення, в тому числі ветеранів війни, ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ та інших військовослужбовців, надають вказаним категоріям малозахисчених громадян значні привілеї та пільги в частині реалізації своїх прав та можливостей в житлово-комунальній сфері, що пояснюється їх особливим соціальним статусом та заслугами перед країною.

Зроблено висновок, що принциповим питанням, котре має вирішити держава в частині соціального захисту ветеранів війни, ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, інших військовослужбовців в житлово-комунальній сфері, – це насамперед забезпечення реальних дій щодо покращення житлової ситуації, а також відповідних доступних та зрозумілих форм пільг та субсидій на принципах справедливості та адресності.

У підрозділі 2.2 «Соціальний захист ветеранів праці та інших громадян похилого віку в житлово-комунальній сфері» визначено поняття «соціальний захист ветеранів праці та інших громадян похилого віку в житлово-комунальній сфері» та відзначено, що ветеранам праці гарантується переважне право на забезпечення жилою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов, та відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва, першочерговий ремонт

жилих будинків і квартир цих осіб та забезпечення їх паливом. Проте практичні кроки, котрі спрямовані на покращення життя таких верств населення дуже далекі від задекларованих, адже ветерани праці постійно стикаються із труднощами та бюрократичними процедурами під час отримання тих чи інших соціальних послуг, особливо це стосується житлово-комунальної сфери.

Визначено особливості соціального захисту громадян похилого віку в житлово-комунальній сфері та відзначено, що громадяни похилого віку нарівні з іншими громадянами мають право на житло, що включає право на одержання і постійне користування впорядкованим жилим приміщенням в будинках державного фонду, на придбання жилого приміщення в будинках громадського або індивідуального житлового фонду. Це право додатково гарантується наданням громадянам похилого віку житла в спеціально обладнаних будинках або пристосуванням займаних ними приміщень відповідно до їх специфічних потреб.

В ході дослідження зроблено висновок, що національним законодавством недостатньо ефективно та повноцінно регулюються правовідносини між пільговиками та комунальними службами, а також іншими органами та установами. Відтак, ветерани праці та інші громадяни похилого віку із однієї сторони мають право на проживання у спеціалізованих закладах, де їм буде надано повноцінну заміну власного житла, із другої сторони – таких спеціалізованих закладів стає по Україні все менше.

У підрозділі 2.3 «Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, дітей війни, інвалідів в житлово-комунальній сфері України» охарактеризовано пільги та компенсації, що надаються громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, дітям війни та інвалідам в житлово-комунальній сфері.

Відзначено, що соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, здійснюється шляхом придбання, закінчення будівництва недобудованого житла, інвестування житлового будівництва, передання у приватну власність незавершених будинків садибного типу, придбання житла, яке перебуває у приватній власності громадян, відшкодування за самостійно придбане або побудоване житло згідно з нормами, встановленими законодавством.

Досліджено сутність соціального захисту дітей війни у житлово-комунальній сфері та відзначено, що вказаний захист передбачає законодавчо закріплені заходи, що спрямовані на забезпечення та захист конституційних прав цієї специфічної категорії населення з урахування відповідних моральних та матеріальних труднощів, яких зазнають такі особи в повсякденному житті.

Визначено, що соціальний захист інвалідів в житлово-комунальній сфері являє собою комплекс заходів, які спрямовані на забезпечення належних умов для реалізації такими особами своїх конституційних прав на гідне життя,

власне житло з врахуванням їх фізичних або психічних вад.

Зроблено висновок, що практична реалізація законодавчих норм, які визначають соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, дітей війни, інвалідів в житлово-комунальній сфері України перебуває на недостатньому рівні. Відтак, численні гарантії соціального захисту в житлово-комунальній сфері не будуть нести того позитивного суспільного ефекту без чіткого регулювання переліку осіб та порядку отримання відповідних посвідчень для користування такими правами.

У підрозділі 2.4 «Соціальний захист малозабезпечених та багатодітних сімей в житлово-комунальній сфері України» з'ясовано сутність соціального захисту малозабезпечених сімей в житлово-комунальній сфері та відзначено, що у разі підвищення цін і тарифів на житлово-комунальні послуги таким родинам надається державна соціальна допомога. При чому одним з видів соціальної допомоги, на який мають право малозабезпечені сім'ї, є щомісячна адресна субсидія на оплату житлово-комунальних послуг.

Визначено, що соціальний захист багатодітних сімей, так само як і малозабезпечених сімей, в житлово-комунальній сфері базується на першочерговому отриманні квартир або садибних (одноквартирних) жилих будинків із житлового фонду соціального призначення), за наявності в них права на отримання такого житла; надання жилих приміщень на нижніх поверхах або в будинках з ліфтами багатодітним сім'ям з неповнолітніми дітьми на їх прохання; передання безоплатно у власність громадян квартири (будинку), в яких мешкають багатодітні сім'ї, незалежно від розміру загальної площі, надання допомоги у будівництві індивідуальних жилих будинків, проведенні капітального ремонту житла, у придбанні будівельних матеріалів; відведення у першочерговому порядку земельних ділянок для індивідуального будівництва, садівництва та городництва.

Розділ 3 «Проблеми і напрями удосконалення правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України» містить 2 підрозділи і присвячений комплексному дослідженню проблем правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері і розробці пропозицій щодо їх подолання.

У підрозділі 3.1 «Сучасний стан та проблеми правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері» проаналізовано сучасний стан правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері та відзначено, що соціальний захист населення в житлово-комунальній сфері потребує реформування, яке упродовж останнього часу активно обговорюється на законодавчому рівні. При чому ця дискусія відбувається на фоні перманентного погіршення технічного і фінансового стану житлово-комунального господарства та неспроможності значної частини населення сплачувати за спожиті житлово-комунальні послуги.

Визначено та проаналізовано проблеми правового регулювання

соціального захисту населення в комунально-житловій сфері та зауважено, що правове регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері фактично здійснюється без врахування інтересів тої частини населення, яка дійсно потребує такого захисту. Нормативно-правові акти розроблені, в першу чергу, з урахуванням побажань «наближених» осіб на принципах популізму, а також безпідставних гарантій і відсутності реальних джерел фінансування.

Зроблено висновок, що житлово-комунальна сфера нашої держави наразі перебуває в занедбаному стані, ґрунтовних та дієвих реформ в цій галузі не проводиться, що, в свою чергу, прямо впливає на стан справ у соціальному захисті населення, а також відповідного регулювання усіх правовідносин, котрі мають місце в житлово-комунальній сфері.

У підрозділі 3.2 «Шляхи удосконалення правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері» відзначено, що удосконалення правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері, в першу чергу, пов'язане зі здійсненням інституційних перетворень, а відтак, має відбуватися протягом тривалого періоду часу, за який повинні установитися інститути самоорганізації споживачів послуг і сформуватися адекватні моделі їхніх взаємовідносин з надавачами цих послуг, що знайде своє відображення в чинних нормативно-правових актах.

Зроблено висновок, що удосконалення правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері сприятиме зменшенню масштабів і глибини бідності, посиленню адресності та збільшенню розмірів державної соціальної допомоги, підвищенню ефективності, використанню коштів, які спрямовуються на ці цілі, забезпеченню широкого доступу громадян до інформації з питань соціального захисту населення у вказаній сфері, створенню сучасної матеріальної бази та відповідного інформаційного забезпечення для отримання населенням усіх видів державної соціальної допомоги.

В ході дослідження визначено основні шляхи удосконалення правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері та зауважено, що першими кроками по удосконаленню правового регулювання соціального захисту є негайний перегляд усієї діючої нормативно-правової бази в житлово-комунальній сфері, виокремлення та групування усіх видів соціальних допомог за критеріями пріоритетності, надання таких допомог тільки тим категоріям населення, котрі дійсно цього потребують, а також створення відповідного бізнес-клімату для зростання притоку інвестицій приватних структур, що опосередковано покращить увесь комплекс заходів по соціальному захисту населення та його правове регулювання.

ВИСНОВКИ

У дисертації подається теоретичне узагальнення й нове вирішення наукової задачі щодо визначення теоретико-правових засад правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України, дослідження окремих проблем такого регулювання і внесення ряду пропозицій щодо його удосконалення. У висновках містяться результати проведеного дослідження, які сформульовані в пропозиціях і рекомендаціях, спрямованих на досягнення поставленої мети.

1. Під соціальним захистом населення в житлово-комунальній сфері України запропоновано розуміти систему соціально-економічних, організаційно-правових заходів, спрямованих на попередження або пом'якшення негативних наслідків та соціальних ризиків для громадян та їх сімей, що здійснюються за допомогою різного роду соціальних пільг, допомог та компенсацій, які надаються населенню у житлово-комунальній сфері з метою забезпечення і збереження їх матеріального і соціального благополуччя. При цьому соціальний захист населення в житлово-комунальній сфері має бути побудований таким чином, щоб ресурси держави витрачались саме на адресну та конкретну підтримку тієї частини населення, яка не просто офіційно декларує неспроможність платити по реальних цінах, користуючись певними привілеями та прогалинами в законодавстві, а фактично та частина населення, яка витрачає більше половини свого реального доходу на оплату житлово-комунальних послуг.

2. Серед принципів соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України виділяють наступні: 1) принцип загальнодоступності, який означає надання усім верствам населення незалежно від віку, статі та віддаленості від великих міст та обласних центрів права на реалізацію механізмів та способів соціального захисту в комунальній сфері; 2) принцип пропорційності, який полягає у тому, щоб система реальної допомоги та підтримки у житлово-комунальній сфері для населення здійснювалась із відповідним розрахунковим, чітко визначеним коефіцієнтом здійснених платежів задля пропорційного обчислення допомоги на компенсацію частини затрат, у яких дійсно є потреба; 3) принцип ефективності та раціональності, який полягає у тому, що в основі розрахунку тарифів та субсидій в житлово-комунальній сфері має бути покладено сучасну методику обчислення таких величин із урахування поточної ситуації в економіці країни, дохідної спроможності бюджетів різних рівнів та прогнозних складових на перспективу; 4) принцип допомоги, згідно з яким, людина, яка потрапила в скрутне становище при оплаті житлово-комунальних послуг і не може самотійно з нього вийти, може звернутись по допомогу до відповідних інстанцій житлово-комунального господарства; 5) принцип єдності та

відповідності загальнодержавним стандартам, котрий полягає у тому, що система форм соціального захисту населення повинна бути загальноприйнятою по всій національній структурі житлово-комунальної сфери та функціонувати на основі чітких та зрозумілих законодавчих правил реалізації таких форм.

До форм соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України належать: а) житлові субсидії (надання знижок населенню на оплату комунальних послуг внаслідок реальної неспроможності населення проплачувати рахунки за такі послуги, що підтверджена відповідними документами); б) різного роду соціальні пільги (вони надаються пільговим категоріям населення в частині отримання певних відсоткових знижок на оплату комунальних послуг незалежно від реальних доходів таких громадян), соціальні послуги; в) компенсації додаткових витрат на оплату комунальних послуг; г) допомоги при оплаті комунальних послуг та придбанні житла, яка призначається і виплачується у грошовій формі громадянам, які постійно проживають на території України, мають середньомісячний сукупний дохід, нижчий від прожиткового мінімуму для сім'ї; д) соціальні гарантії для малозабезпечених.

3. Основними видами соціальних пільг, які надаються населенню в житлово-комунальній сфері запропоновано виділяти: а) пільги, що надаються в залежності від осіб, які отримують житлово-комунальних послуг (пільги військовослужбовцям, інвалідам, громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, громадянам похилого віку, багатодітним сім'ям тощо); б) пільги, що надаються в залежності від видів житлово-комунальних послуг (пільги на оплату комунальних послуг, послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, послуг з управління будинком, спорудою або групою будинків, послуг з ремонту приміщень, будинків, споруд); в) пільги, що надаються в залежності від їх тривалості (довгострокові та короткострокові).

Серед основних видів матеріального забезпечення, що надається населенню в житлово-комунальній сфері, запропоновано виділяти такі: 1) державна соціальна допомога на придбання житла; 2) адресна безготівкова субсидія на оплату житлово-комунальних послуг; 3) одноразова матеріальна допомога; 4) компенсація витрат на оплату житлово-комунальних послуг.

Основними видами соціальних послуг, що надаються населенню в житлово-комунальній сфері України, є: а) оформлення документів на отримання субсидій на оплату житлово-комунальних послуг та інших видів соціальної допомоги; б) внесення платежів; в) оформлення замовлень та організація контролю за своєчасним і якісним наданням послуг підприємствами житлово-комунального господарства; г) надання житла тим верствам населення, перелік яких затверджено на законодавчому рівні та надає право на отримання житла на пільгових умовах; д) надання матеріальної,

правової допомоги.

4. Гарантіями соціального захисту ветеранів війни, ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, інших військовослужбовців в житлово-комунальній сфері є: а) надання знижки на плату за користування житлом; б) надання знижки на оплату комунальних послуг; в) першочергове забезпечення жилою площею; г) першочерговий безоплатний ремонт жилих будинків; д) одержання позики на будівництво, реконструкцію або капітальний ремонт жилих приміщень.

Запропоновано доповнити ст. 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» пунктом, який передбачав би, що: «учасникам бойових дій надається в оренду житло на пільгових умовах із врахуванням платоспроможності таких осіб та з правом подальшого його викупу».

Запропоновано удосконалити ст. 6 Закону України «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ і деяких інших осіб та їх соціальний захист», якою чітко визначити, що ветеранам військової служби, ветеранам органів внутрішніх справ, іншим військовослужбовцям та членами їх сімей надається право на диференційовану знижку з оплати комунальних послуг в залежності від дохідної спроможності таких осіб, але не нижче 50 відсотків; право на 50-відсоткову знижку на оплату твердого та пічного палива залишити без змін.

5. Запропоновано внести зміни до ст. 7 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» та визначити за ними право на «першочергове одержання позики на індивідуальне (кооперативне) житлове будівництво з погашенням її протягом 20 років, починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва, а також першочергове одержання позики для будівництва або придбання дачних будинків і благоустрою садових ділянок».

Запропоновано доповнити ст. 26 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» окремим пунктом та передбачити, що: «громадяни похилого віку мають право створювати житловий фонд із квартир людей похилого віку та ветеранів праці, які виявили бажання жити у спеціалізованих будинках, та добровільно відмовились від своєї власності, і за умови відсутності дітей або родичів, які б претендували на цю нерухомість, із подальшим перерозподілом між представниками цієї категорії осіб на умовах прозорості та доцільності, або ж реалізація через аукціони із метою акумуляції коштів для подальшого фінансування соціального будівництва».

б. Запропоновано доповнити п. 10 ст. 20 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» наступним положенням, що: «у разі не забезпечення протягом року від дня подання заяви жилою площею осіб, які потребують поліпшення

житлових умов, вказані особи мають право вимагати у держави матеріальну компенсацію, необхідну для забезпечення мінімально потрібних житлових умов власними силами».

Запропоновано внести зміни в статтю 5 Закону України «Про соціальний захист дітей війни» та передбачити пункт: «члени сім'ї пільговика першого ступеня спорідненості мають право на отримання пільг на оплату житлово-комунальних послуг».

7. В умовах надскладної економічної ситуації в країні Запропоновано внести зміни до Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» та доповнити його окремою статтею, яка б визначала: «особам, які мають інвалідність 1 групи, надати 100-відсоткову знижку на оплату комунальних послуг та придбання твердого та пічного палива. Особам, які мають інвалідність 2 та 3 групи, надати 50- та 25-відсоткову знижку на оплату комунальних послуг відповідно».

8. Запропоновано внести зміни до ст. 13 Закону України «Про охорону дитинства» та закріпити норму, яка б гарантувала надання багатодітним сім'ям пільгових довгострокових кредитів на придбання житла як на первинному, так і на вторинному ринку на умовах співфінансування безпосередньо із державного або місцевого бюджетів.

9. Проблемами правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері є: 1) соціально-правові: а) наявність великої кількості нормативно-правових актів, що містять дублюючі положення в частині надання гарантій та пільг соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері, відсутність єдиної термінології та чітких механізмів реалізації відповідних гарантій; б) відсутність чітко визначеного переліку осіб, установ та організацій, котрі повинні нести персональну відповідальність за бездіяльність в частині забезпечення соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері; 2) соціально-фінансові: значна частина законодавчо закріплених гарантій та пільг створена на основі принципу популізму, не підкріплена ніякими фінансовими та матеріальними ресурсами, простіше кажучи – відірвана від реальних можливостей держави; 3) соціально-економічні: а) неефективна наявна структура соціальних закладів та установ, що займаються питаннями забезпечення та реалізації захисних механізмів прав та свобод населення в частині житлово-комунального господарства; б) існування «радянського» підходу в частині надання пільг на послуги житлово-комунального господарства для різних категорій населення, відсутність економічно обґрунтованих підходів в їх розподілі, недотримання принципів адресності та відповідності реальним доходам.

10. Шляхами удосконалення правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері, є: 1) розробка та втілення на практиці на державному та місцевому рівнях механізмів реального фінансування будівництва соціального житла для пільгових категорій населення на основі

відповідних списків; 2) надання приватним забудовникам пільг та преференцій в частині оподаткування на час будівництва соціального житла в рамках програм по покращенню житлових умов населення; 3) залучення приватних вітчизняних та іноземних інвесторів для фінансування будівництва соціального житла під державні гарантії; 4) розробка відповідної законодавчої бази, яка б дозволяла допускати на ринок комунальних послуг приватних підприємств для підвищення рівня обслуговування населення, зростання конкурентності; 5) перегляд існуючої системи пільг в частині відповідності їх обсягу надання реальним обсягам можливого фінансування.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Бандура М.М. Особливості надання соціальних пільг населенню в житлово-комунальній сфері України / М.М. Бандура // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2014. – №29, Ч.2., Т1. – С. 18-21.

2. Бандура М.М. Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи в житлово-комунальній сфері України / М.М. Бандура // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 5, Ч.2. – Том. 2. – С. 138–143.

3. Бандура М.М. Щодо принципів соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України / М.М. Бандура // Митна справа. – 2014. – Спецвипуск. – С. 169-174.

4. Бандура М. М. Сутність і зміст соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України / М.М. Бандура // Актуальні проблеми права: теорія і практика. – 2014. – № 29. – С. 152-159.

5. Бандура Н.Н. Гарантии социальной защиты ветеранов труда и граждан пожилого возраста в жилищной и жилищно-коммунальной сфере Украины / Н.Н. Бандура // Научно-методический журнал (Кыргызская Республика) «Право и Политика». – 2014. – №4. – С.145-148

6. Бандура М.М. Щодо проблемних питань правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері / М.М. Бандура // Публічне адміністрування в сфері внутрішніх справ. Матеріали круглого столу. Збірник наукових праць / 14 травня 2015 р. – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2015. – С 32-36.

7. Бандура М.М. Соціальні пільги, які надаються населенню в житлово-комунальній сфері / М.М. Бандура // Дотримання прав людини: сучасний стан правового регулювання та перспективи його вдосконалення // Матеріали другої звітної Міжнародної науково-практичної конференції. Збірник наукових праць / – 5 березня 2015 р. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – С. 82-86.

АНОТАЦІЯ

Бандура М.М. Правове регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України. – *На правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.05 – трудове право; право соціального забезпечення. – Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. – Дніпропетровськ, 2015.

Дисертацію присвячено дослідженню теоретико-правових засад правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України. Дисертантом здійснено аналіз чинного законодавства України у сфері регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України, визначено категоріально-понятійний апарат: «соціальний захист населення в житлово-комунальній сфері України», «принципи соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України», «форми соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України» та ін. Досліджено особливості правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері України окремих категорій громадян: ветеранів війни, ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, інших військовослужбовців, ветеранів праці та інших громадян похилого віку, громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, дітей війни, інвалідів, малозабезпечених та багатодітних сімей.

Визначено та охарактеризовано проблеми правового регулювання соціального захисту населення в житлово-комунальній сфері та внесено ряд пропозицій щодо його удосконалення.

Ключові слова: *соціальний захист, соціальні послуги, соціальні пільги, гарантії соціального захисту, компенсація, матеріальне забезпечення.*

АННОТАЦИЯ

Бандура Н.Н. Правовое регулирование социальной защиты населения в жилищно-коммунальной сфере Украины. – *На правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.05 – трудовое право; право социального обеспечения. – Днепропетровский государственный университет внутренних дел. – Днепропетровск, 2015.

Диссертация посвящена исследованию теоретико-правовых основ правового регулирования социальной защиты населения в жилищно-коммунальной сфере Украины. В работе определен категориально-

понятийный аппарат: «социальная защита населения в жилищно-коммунальной сфере Украины», «принципы социальной защиты населения в жилищно-коммунальной сфере Украины», «формы социальной защиты населения в жилищно-коммунальной сфере Украины» и др. Под социальной защитой населения в жилищно-коммунальной сфере Украины необходимо понимать систему социально-экономических, организационно-правовых мер, направленных на предупреждение или смягчение негативных последствий и социальных рисков для граждан и их семей, осуществляемых с помощью разного рода социальных льгот, пособий и компенсаций, предоставляемых населению в жилищно-коммунальной сфере с целью обеспечения и сохранения их материального и социального благополучия.

Диссертантом проведен анализ действующего законодательства Украины в сфере регулирования социальной защиты населения в жилищно-коммунальной сфере. Определены особенности правового регулирования социальной защиты населения в жилищно-коммунальной сфере Украины отдельных категорий граждан: ветеранов войны, ветеранов военной службы, ветеранов органов внутренних дел, других военнослужащих, ветеранов труда и других граждан преклонного возраста, граждан, пострадавших вследствие Чернобыльской катастрофы, детей войны, инвалидов, малообеспеченных и многодетных семей.

Диссертантом сделан вывод, что совершенствование правового регулирования социальной защиты населения в жилищно-коммунальной сфере будет способствовать уменьшению масштабов и глубины бедности, усилению адресности и увеличению размеров государственной социальной помощи, повышению эффективности использования средств, направляемых на эти цели, обеспечению широкого доступа граждан к информации по вопросам социальной защиты населения в указанной сфере, созданию современной материальной базы и соответствующего информационного обеспечения для получения населением всех видов государственной социальной помощи.

В ходе диссертационного исследования определены основные пути совершенствования правового регулирования социальной защиты населения в жилищно-коммунальной сфере и отмечено, что первыми шагами по совершенствованию правового регулирования социальной защиты является немедленный пересмотр всей действующей нормативно-правовой базы в жилищно-коммунальной сфере, выделение и группирование всех видов социальных пособий по критериям приоритетности, предоставление таких пособий только тем категориям населения, которые действительно в этом нуждаются, а также создание соответствующего бизнес-климата для роста притока инвестиций частных структур, что косвенно улучшит весь комплекс мероприятий по социальной защите населения и его правовое регулирование.

Определены и охарактеризованы проблемы правового регулирования социальной защиты населения в жилищно-коммунальной сфере и внесен ряд

предложений по его усовершенствованию.

Ключевые слова: социальная защита, социальные услуги, социальные льготы, гарантии социальной защиты, компенсация, материальное обеспечение.

SUMMARY

Bandura M. M. Legal regularion of social protection in housing and communal services of Ukraine. - *The manuscript.*

Thesis for the degree of Candidate of Sciences in speciality 12.00.05 – labour law; social security law. – Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs. – Dnipropetrovsk, 2015.

Thesis deals with the theoretical and legal foundations of legal regulation of social protection in housing and communal services of Ukraine. The paper analyzes the current legislation of Ukraine in the regulation of this type of social protection and substantiates the possibility of improvement. Determined categorial-conceptual apparatus "social protection", "social services", "social benefits", "social protection in housing and communal services of Ukraine", "principles of social protection in housing and communal services of Ukraine", "forms of social protection population in housing and communal services of Ukraine. "

Identified problems and made specific proposals for improving the legal regulation of social protection in housing and communal sphere.

Keywords: social protection, social services, social benefits, social protection guarantees, compensation, financial support.

Підп. до друку 08.10.2015 р. Формат 60x84/16. Гарнітура – Times. Друк трафаретний.
Папір офісний. Ум.-друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Замовлення № 24/15-а.

Редакційно-видавниче відділення відділу організації наукової роботи ДДУВС
49005, м. Дніпропетровськ, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДП № 164-р від 07.08.2013